

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra agroekologie a rostlinné produkce

**Fakulta agrobiologie,
potravinových a přírodních zdrojů**

Rozvoj činnosti MAS Karlštejnsko z. ú.

Aneta Jirkovská

**Veřejná správa v zemědělství, rozvoji venkova a krajiny
(AGRIBR)**

prof. Ing. Josef Pulkrábek, CSc.

© 2024 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Chytrý venkov nový trend v rozvoji regionu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21.4.2024

Aneta Jirkovská

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Josefu Pulkrábkovi, CSc., který mě vedl touto cestou k ucelení mé bakalářské práce a za věcné připomínky, které mi pomohly tuto práci dokončit. Také bych chtěla poděkovat Bc. Františku Palkovi, DiS. za cenné informace a konzultace při realizaci práce. Další poděkování patří rodině a přátelům za ochotu a trpělivost, a především za podporu při studiu.

Rozvoj činnosti MAS Karlštejsko z. ú.

Souhrn

Má bakalářská práce se zabývala tématem udržitelného rozvoje venkova, s důrazem na roli Místních akčních skupin (MAS), konkrétně na případ MAS Karlštejsko. První část mé práce se věnovala literární rešerši, která zkoumala klíčové koncepty udržitelného rozvoje venkova v České republice, zahrnující Chytrý venkov a Strategický zemědělský plán. Historická analýza se soustředila na vývoj MAS v České republice, zatímco následující část zkoumala role aktérů v procesech udržitelného rozvoje na místní úrovni.

Další část práce se zaměřila na činnost MAS jako celku a podrobněji na MAS Karlštejsko, přičemž jsem analyzovala jejich funkce, aktivity a přínosy pro venkovský rozvoj, včetně konkrétních projektů jako kulturní a vzdělávací centrum a rekonstrukce zvonice v Borku. Diskuse a SWOT analýza MAS Karlštejsko reflektovaly konkrétní příklady iniciativ a jejich dopad na regionální rozvoj.

Závěrečná část mé práce shrnula dosavadní poznatky a diskutovala o jejich důsledcích a implikacích pro venkovský rozvoj. Konstatovala jsem, že MAS hrají klíčovou roli v procesech udržitelného rozvoje na místní úrovni a jejich důležitost roste v souvislosti s posilováním role občanské společnosti. MAS Karlštejsko jsem prezentovala jako úspěšný model podpory udržitelného venkovského rozvoje, přičemž jejich práce přispívá k posilování venkovských komunit a zlepšení kvality života v regionu. Nakonec jsem prezentovala doporučení pro budoucí praxi a výzkum v oblasti udržitelného rozvoje venkova, s ohledem na nový Strategický plán a potřeby MAS.

Klíčová slova: MAS, rozvoj venkova, Strategický plán, poradenství, místní rozvoj

The development of the LAG Karlštejnsko z. ú.

Summary

My bachelor's thesis dealt with the topic of sustainable rural development, with an emphasis on the role of Local Action Groups (LAGs), specifically the case of Karlštejnsko LAG. The first part of my thesis was devoted to a literature search that examined key concepts of sustainable rural development in the Czech Republic, including Smart Rural and Strategic Agricultural Plan. The historical analysis focused on the development of LAGs in the Czech Republic, while the following part examined the roles of actors in sustainable development processes at the local level.

The next part of the thesis focused on the activities of the LAG as a whole and in more detail on the Karlštejn LAG, analysing their functions, activities and benefits for rural development, including specific projects such as the cultural and educational centre and the reconstruction of the bell tower in Borek. The discussion and SWOT analysis of the Karlštejnsko LAG reflected on specific examples of initiatives and their impact on regional development.

The final part of my thesis summarised the findings to date and discussed their implications and implications for rural development. I noted that LAGs play a key role in sustainable development processes at the local level and their importance is growing in the context of strengthening the role of civil society. I presented the Karlštejn LAG as a successful model for promoting sustainable rural development, with their work contributing to strengthening rural communities and improving the quality of life in the region. Finally, I presented recommendations for future practice and research in the field of sustainable rural development, taking into account the new Strategic Plan and the needs of the LAG.

Keywords: LAG, rural development, Strategic Plan, consultancy, local development

Obsah

Úvod	7
Cíl práce	8
3. Literární rešerše	9
3.1. Chytrý venkov.....	9
3.2. Strategický plán SZP České republiky na období 2023–2027.....	10
3.3. Historie.....	12
3.4. Důvody vzniku	13
4. MAS v ČR	14
4.1. Role aktérů v procesech udržitelného rozvoje na místní úrovni.....	17
4.2. Činnost MAS, jako celek	18
5. MAS Karlštejsko	20
5.1. Založení	21
5.2. Popis území (cestovní ruch).....	21
5.3. Rozvoj vzdělání	23
5.4. Doprava.....	23
5.5. Kvalitní život v obcích.....	23
5.6. Kulturní činnost a sportovní zázemí.....	24
Rozvoj regionu	25
5.7. Hlavní činnosti pro naplňování cílu MAS Karlštejsko, z. ú.	25
Zrealizované projekty	26
5.8. Projekt - kulturní a vzdělávací komunitní centrum.....	27
5.9. Rekonstrukce zvonice Borek.....	28
5.10. Swot analýza – MAS Karlštejsko	29
6. Diskuse	30
7. Závěr	32
Literatura	33
Seznam použitých zkratk a symbolů	36

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je rozvoj činnosti MAS Karlštejsko. Toto téma jsem si vybrala, protože je mi venkov velmi blízký a bydlím nedaleko Karlštejna.

Úvodní část této práce je věnována podrobné literární rešerši, která analyzuje klíčové koncepty a téma udržitelného rozvoje venkova. Zahrnuje rovněž přehled důležitých dokumentů a strategií, které ovlivňují venkovský rozvoj v České republice. První část rešerše se zaměřuje na koncept Chytrého venkova, který představuje moderní přístup k využití informačních technologií a inovací k podpoře venkovského rozvoje. Druhá část se zabývá Strategickým zemědělským plánem, jenž určuje dlouhodobou strategii pro zemědělský sektor a venkovské oblasti.

Historická analýza v další části práce se zaměřuje na vývoj a kontext vzniku Místních akčních skupin (MAS) v České republice. Podrobněji se zkoumají faktory a motivace, které vedly k jejich vzniku a jejich historickému vývoji až do současnosti. Následující kapitola se věnuje rolím aktérů v procesech udržitelného rozvoje na místní úrovni, kde se analyzují přínosy a výzvy spojené s účastí různých subjektů v těchto procesech.

Další část práce se zaměřuje na činnost MAS jako celku, včetně jejich funkcí, aktivit a přínosů pro venkovský rozvoj. Zvláštní pozornost je věnována MAS Karlštejsko, konkrétní MAS, která slouží jako studijní případ. Tato část obsahuje popis území, včetně cestovního ruchu, vzdělávání, dopravy, kvality života v obcích a kulturních aktivit.

Následuje rešerše o hlavních činnostech a projektech MAS Karlštejsko, která ukazuje konkrétní příklady iniciativ a jejich dopad na regionální rozvoj. Důležitými body jsou zde dokončené projekty, jako je kulturní a vzdělávací komunitní centrum a rekonstrukce zvonice v Borku. Kapitola dále obsahuje SWOT analýzu MAS Karlštejsko, která zhodnocuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby této organizace.

V závěrečné části této práce jsou shrnuty dosavadní poznatky a diskutovány jejich důsledky a implikace pro venkovský rozvoj. Závěrečná část přináší celkové hodnocení přínosů MAS a jejich role v podpoře udržitelného rozvoje venkovských oblastí, spolu s doporučeními pro budoucí praxi a výzkum v této oblasti.

Cíl práce

Posouzení činnosti MAS Karlštejsko v kontextu aktuálního vývoje, podmínek a Strategického plánu pro rozvoje venkova. Zhodnocení reálných šancí potřebnosti a udržitelnosti činnosti MAS ve venkovském prostoru. Stanovení možnosti dalšího rozvoje činnosti s ohledem na vnitřní zdroje a potřeby MAS a na nový Strategický plán v plánovacím období EU 2023-2027. Zaměřit se na podporu v oblasti "Chytrý venkov".

3. Literární rešerše

3.1. Chytrý venkov

Co to znamená chytrý venkov (Smart Villages)? Jak poznamenal komisař Hogan: chytrý venkov – to je vlastně o lidech. Jde o venkovské občany, kteří se ujímají iniciativy při hledání praktických řešení – jak náročných výzev, kterým čelí, tak – což je však důležité – vzrušujících nových příležitostí, transformujících venkovské oblasti (Ministerstvo zemědělství 2017).

Podle Bosworth et al. (2023) venkovský coworking reaguje na rostoucí potřebu informačních a komunikačních technologií, které ve venkovských oblastech nejsou rovnoměrně dostupné, a zároveň na sociální potřeby lidí pracujících na volné noze a z domova. Propojením technologických a sociálních funkcí mohou coworkingové prostory hrát klíčovou roli v rozvoji chytrého venkova, podporovat digitální, znalostní a kreativní podnikání na venkově a snižovat potřebu rozsáhlého dojíždění a migrace za prací, zejména u mladších a kvalifikovanějších pracovníků. Náš výzkum zkoumá, zda coworkingové prostory vytvářejí nová spojení v rámci svých místních komunit a ekonomik, aby podpořily místní podnikatelský ekosystém. Rozšíření coworkingových prostor do venkovských oblastí umožnil rychlý pokrok v oblasti digitálních technologií a větší pokrytí širokopásmovým připojením Wi-Fi. Pravděpodobný dopad nových technologií konektivity a mobility znamená, že budoucnost chytrého venkova musí být koncipována jinak než budoucnost chytrých měst a musí zohledňovat různé způsoby práce na venkově a na dálku a coworkingové prostory. Z hlediska udržitelnosti mohou nové technologie v rámci coworkingových center snížit dojíždění a uhlíkovou stopu, též zkrátit dodavatelské řetězce, což nabízí potenciál pro oživení venkovských ekonomik.

Místní akční skupina je místní společenství složené ze subjektů, které zastupují místní socioekonomické zájmy – veřejné i soukromé (tvoří ji skupiny občanů, neziskové organizace, soukromí podnikatelé, obce, svazky obcí apod.). Jejich společným cílem, je rozvoj vymezeného území – venkovského regionu a jeho zemědělství a při získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních programů pro svůj region.

Místní akční skupina se podílí na obnově a rozvoji venkova s cílem zlepšit kvalitu života na venkově prostřednictvím metody LEADER.

Fungují v podobě nestátní neziskové organizace, jakožto právnické osoby. Na rozhodovací úrovni nesmí veřejný sektor, ani žádná z jednotlivých zájmových skupin představovat více, než 49 % hlasovacích práv. K 30. 4. 2021 bylo na území České republiky 180 Místních akčních skupin, z toho 167 bylo členy Národní sítě MAS (Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. 2024).

K tématu uvádí Szilagyi et al. (2023) že, Místní akční skupiny (MAS) hrají důležitou roli v rozvoji venkovských oblastí tím, že zapojují komunity do vytváření místní identity. Místní akční skupiny mají velkou výhodu v tom, že jsou v přímém kontaktu s obyvatelstvem, že díky

přímé interakci a zapojení chápou potřeby místních komunit. Mají možnost volně spolupracovat s veřejnými institucemi, soukromými partnery a místními aktéry, aby mohly identifikovat nápady a řešení, která povedou k rozvoji konečného příjemce, tedy venkovského území. Svou povahou se místní akční skupiny snaží o vytvoření úzké komunity tím, že jsou otevřené účinné komunikaci. Jejich strategie musí zohledňovat charakteristiky cílové skupiny a její potřeby. Vývoj různých online komunikačních nástrojů umožňuje efektivní a plodnou interakci, pokud mají komunikátoři know-how, zdroje a motivaci. Szilagyi et al. (2023) uvádí, jak místní akční skupiny organizují svou komunikaci s veřejností, a to jak prostřednictvím webových stránek, tak sociálních médií. Obsahová analýza byla použita u 65 místních akčních skupin, které pokrývají rozvojové regiony Střed a Severozápadní Rumunsko, a u 27 stránek na Facebooku, které pokrývají časový rámec 2017-2022. Výsledky ukazují, že místní akční skupiny potřebují výrazně zlepšit způsob své komunikace, aby sjednotily komunitu kolem sebe.

3.2. Strategický plán Společné zemědělské politiky České republiky na období 2023–2027

Společná zemědělská politika podporuje zemědělce a stará se o zabezpečení potravin v Evropě. Byla zavedena v roce 1962 a funguje jako partnerství mezi zemědělstvím a společností, mezi Evropou a jejími zemědělci.

Jejím účelem je:

- podporovat zemědělce a zvyšovat produktivitu zemědělství, aby byly zajištěny stabilní dodávky potravin za dostupné ceny
- chránit zemědělce v Evropské unii, aby měli přiměřenou životní úroveň
- pomáhat při řešení změny klimatu a zajišťování udržitelného hospodaření s přírodními zdroji
- zachovat venkovské oblasti a typy krajiny v celé EU
- udržovat životaschopnost hospodářství venkovských oblastí podporou pracovních míst v zemědělství, zemědělsko-potravinářském průmyslu a přidružených odvětvích (Ministerstvo zemědělství 2022).

Sítování MAS je zajišťováno i prostřednictvím Celostátní sítě pro venkov, která umožňuje MAS navazovat partnerství a spolupráci mezi sebou v rámci celé EU. Většina MAS je sdružena pod Národní sítí Místních akčních skupin České republiky (NS MAS ČR), kde se MAS pravidelně setkávají i v rámci krajů a která reprezentuje jejich zájmy na národní úrovni. NS MAS ČR je také kromě zástupců ministerstev a dalších partnerů řádným členem tzv. Národní stálé konference, která je zřízena jako platforma pro zacílení veřejných politik, které zohledňuje odlišné výchozí podmínky a cíle různých typů území. Je založena na principu partnerství a vzájemném dialogu partnerů, čímž přispívá k provázanosti aktivit státu a územních partnerů. MAS pro výběr projektů budou stanovovat vlastní preferenční kritéria, kdy může MAS klást důraz i na aktivity, které jsou v daném území nové a rozvojové. Inovační zaměření projektů bude také na posouzení CS 726 CS jednotlivých MAS, protože inovace

nelze zhodnotit bez znalosti daného území. Výzvou pro MAS může být i aplikace koncepce „Chytrý venkov“ v rámci nastavených kritérií pro výběr. MAS v Programovém rámci SP SZP definuje „inovaci“ na lokální úrovni, tzv. co bude konkrétní MAS v rámci realizace svojí strategie považovat za inovativní. MAS v Programovém rámci popíše, zda a jak se MAS hodlá zaměřit i na koncept „Chytrý venkov“. Při dosahování cílů své strategie (a to i částí, které jsou zaměřeny na podporu z ostatních programů/fondů) chytrým způsobem či naplňování role inovačního brokera v území mohou MAS využít Metodiku Chytrého venkova, na jejíž tvorbě a testování se také podílely (Ministerstvo zemědělství 2022).

V měnící se oblasti zemědělského vzdělávání je třeba podporovat odvážné a inovativní myšlení. Více než kdy jindy potřebuje společnost nové nápady. Komunita zemědělského vzdělávání neztratí nic z minulosti, pokud se bude společně snažit přijmout výzvy a příležitosti budoucnosti, pokud nebudou zavrženy základní hodnoty. Posláním zemědělského vzdělávání je poskytovat celkový dynamický vzdělávací systém, který usiluje o dokonalost a slouží potřebám všech lidí. Účastníci Národního summitu o zemědělském vzdělávání se rozhodli rozvíjet jednotnou národní přítomnost a směřovat k úspěchům a sledovat národní misi složenou z 22 předsevzetí pro změny do budoucna. Z usnesení lze stanovit sedm cílů, které se týkají aktualizace, služby všem skupinám, rozšíření koncepce vzdělávání pro celého člověka, rozvoje vzdělávacích programů, které odpovídají požadavkům, podpory svobodného podnikání, zajištění vůdčích schopností a zvyšování standardů excelence ve všech aspektech zemědělského vzdělávání. Z těchto cílů vyplývá třístupňový strategický plán: (1) vytvoření dokumentu o poslání; (2) výzva každé organizaci v komunitě, aby sladila své cíle s národním posláním; a (3) jasné a neustálé sdělování cílů komunity zemědělského vzdělávání (Strategický plán pro vzdělávání 1990).

Podle Pe'er et al. (2022) společná zemědělská politika (SZP) Evropské unie nezastavila úbytek biologické rozmanitosti zemědělské půdy. SZP po roce 2023 má novou "zelenou architekturu", včetně nového nástroje "eko-systém". Jak může tato nová zelená architektura pomoci řešit krizi biologické rozmanitosti? Z příspěvků odborníků vyplývá, že mezi klíčové zásady úspěchu patří zachování a obnova (polo)přírodních prvků a extenzivních travních porostů, zlepšení územního plánování a vytváření v krajinném měřítku, a to i prostřednictvím kolektivních akcí, uplatňování přístupů založených na výsledcích a zlepšení výměny znalostí. Aby se maximalizovala účinnost ekoprogramu pro biologickou rozmanitost, zdůraznili odborníci potřebu upřednostnit opatření založená na důkazech, vyčlenit dostatečný rozpočet na biologickou rozmanitost a motivovat lidi ke zlepšení řízení prostřednictvím vyšších plateb. Kromě toho je třeba posílit soudržnost mezi nástroji SZP. Pro účinné provádění SZP by Evropská komise a členské státy měly rozšířit investice do monitorování biologické rozmanitosti, předávání znalostí a budování kapacit v příslušných institucích. Zbývající rizika ve schopnosti SZP zvrátit úbytek biologické rozmanitosti zemědělské půdy stále vyžadují lepší koncepci, důkladnější monitorování, větší transparentnost a lepší zapojení zemědělců. Kromě toho je zapotřebí většího zapojení vědců, aby SZP směřovala k obnově biologické rozmanitosti zemědělské půdy a zároveň zohledňovala synergie a kompromisy s jinými cíli.

3.3. Historie

Vznik místních akčních skupin sahá až do roku 1999. Nejvíce jich vzniklo ve sledovaných krajích mezi lety 2005-2007, zejména díky popularizaci programu Leader ve venkovských oblastech a rostoucímu objemu finančních prostředků, které mohly na svou činnost získat. Z výsledků výzkumu vyplývají průměrné hodnoty počtu obyvatel 33,5 tisíc a 11-20 obcí (celkem 38 procent), u těchto proměnných stejně jako u rozlohy byly ovšem shledány velké rozdíly. Najdeme velké místní akční skupiny s více než padesáti obcemi a padesáti tisíci obyvateli. V porovnání s mikroregiony mají MAS o něco nižší hustotu, dokreslující princip a metody programu Leader, který je určen prioritně pro venkovské oblasti s nízkou hustotou osídlení. V celkovém pohledu je poměr velikosti mikroregionů vůči místním akčním skupinám z hlediska počtu obyvatel asi 2,5násobně větší ve prospěch MAS EAGRI (Ministerstvo zemědělství 2012).

Je však nutné zdůraznit, že místní akční skupiny a mikroregiony jsou subjekty, které často působí na stejném území a bývají dokonce propojeny společnou organizační a funkční strukturou managementu rozvoje. Místní akční skupiny se staly druhou nejrozšířenější a nejdynamičtější platformou pro meziobecní spolupráci v České republice díky snadné dostupnosti dotace. Existuje 180 MAS a 550 dobrovolných Ligy obcí (VLM) v ČR. Meziobecní spolupráce jsou nesmírně důležité, protože usnadňují komunální vývoj a poskytování služeb ke kterým jsou české obce vázány. Počet obyvatel České republiky je podstatně roztržštěn: více než 80 % z 6 253 existujících obcí mají méně než 1 000 obyvatel. Obce proto musí úzce spolupracovat. Do Čech dorazil koncept MAS se zpožděním cca 10 let od kdy byla tato platforma spolupráce představena v západní Evropě. V roce 2001 došlo ke spuštění informační kampaně pro LEADER metodika i první schůzky mezi zástupci Aliance pro rozvoj venkova, Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) a jiné úřady. Toto období se do značné míry shodovalo s vytvořením autonomních oblastí (tzv listopadu se konaly první krajské volby 2000), jakož i s nabytím účinnosti reforma veřejné správy. Příprava na zahájení zakládání prvních MAS byla v roce 2002. Ty byly obvykle založeny na VLM plošina. MMR – prostřednictvím svého rozvoje venkova Program (RDP) – financoval vývoj integrovaných strategií pro vytváření venkova mikroregiony od roku 2002 do roku 2006. Rok 2003 viděl formální ustavení vedení výbory pověřené rozvojem místní rozvojové strategie, které položily základy pro první MAS (Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s.).

K historii uvádí Michal Semian et al. (2017) že dějiny jsou konstruktem založeným na reSelekci, rekonstrukci a reinterpretaci minulých událostí s cílem potvrdit dřívější, současné i budoucí jednání aktérů. Proto neexistuje jediná historie, ale spíše mnoho historií založených na různých způsobech reinterpretace. Reinterpretace historie hraje důležitou roli v procesu utváření regionální identity. V tomto příspěvku si klademe za cíl prozkoumat, jak a do jaké míry využívají relativně nové ad hoc regiony místní akční skupiny v Česku historii a historické a historizující prvky k prezentaci obrazu regionu a jak MAS reinterpretují historii s cílem podpořit pocit územní sounáležitosti obyvatel. Výzkum měl dvě fáze. V první fázi jsme

hodnotili primární prezentaci všech 180 LAG. Zatímco ve druhé byla provedena podrobnější analýza strategií vybraných LAG směrem k reinterpretaci historie. Obecně lze konstatovat, že LAG pracují s historií a historickými tématy pouze v omezené míře. Některé LAG však historii využívají aktivně. Článek identifikuje tři způsoby reinterpretace historie zapojené do procesu utváření regionální identity: regionálně patriotický, kritický a smířlivý.

3.4. Důvody vzniku

Obce se sdružují do mikroregionů nebo místních akčních skupin (MAS) z důvodu sdíleného zájmu na celkovém rozvoji území. Tento zájem převažuje u téměř poloviny dotázaných mikroregionů a MAS. Jinak jsou tyto sdružení založena na jednostranných potřebách, například výstavbě čistírny odpadních vod, kanalizace nebo rozšíření plynofikace. Nicméně, tyto jednostranné sdružení tvoří menšinu a po dokončení svého úkolu často spolupráci ukončí. Respondenti uváděli různé důvody, jako je spolupráce mezi starosty, sdílení informací a zkušeností, realizace programů obnovy venkova a dalších oblastí (včetně turismu, infrastruktury, dopravy a školství) a samozřejmě společné strategie rozvoje území. Z odpovědí je však patrná i určitá strategická motivace vytváření těchto sdružení. Nejčastějším důvodem je zvýšení absorpční kapacity území prostřednictvím získávání externích finančních prostředků skrze management mikroregionů a MAS. V některých extrémních případech se zdá, že hlavním cílem je získat finanční prostředky, které jsou nebo budou k dispozici (Ministerstvo vnitra České republiky 2008).

Metoda LEADER je založena na principu zdola-nahoru. Veškeré náměty a projekty by měly vycházet z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a občanů, tedy zdola, nikoliv direktivně řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí shora. Čím více subjektů je v regionu zapojeno, tím lépe pro šíři nápadů a také pro transparentnost působení MAS (Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. 2015).

Iniciativa LEADER posiluje vazby v místních komunitách, podporuje inovace napříč odvětvími a usnadňuje sdílení znalostí mezi místními akčními skupinami na úrovni jednotlivých zemí i celé EU. Skupiny LEADER/CLLD dnes spravují desítky tisíc projektů, jež přinášejí venkovským oblastem Evropy hospodářský, kulturní, sociální a environmentální užitek (Agriculture and rural development – Rozvoj venkova).

4. MAS v ČR

V české republice jsou místní akční skupiny velice rozšířeny. Národní síť místních akčních skupin sdružuje k datu 30. 6.2020 celkem 180 skupin, které pokrývají 94 % obcí České republiky (Český statistický úřad 2023).

K tématu uvádí Vávra et al. (2022) že agenda OSN pro udržitelný rozvoj 2030 je obecně přijímána jako zastřešující rámec pro řešení různých globálních výzev. Mnohé z nich se však projevují na místní úrovni a je třeba je řešit na úrovni regionální nebo místní. Národní strategie regionálního rozvoje a financování shora dolů jsou důležitými hnacími silami aktivit různých regionálních aktérů. Integrace strategií regionálního rozvoje a agendy udržitelného rozvoje však není přímočará a může se stát, že nebude zohledněn místní kontext a potenciál aktivit zdola nahoru. V kontextu Evropské unie (EU) jsou místní akční skupiny důležitou hnací silou regionálního rozvoje, ale o jejich vnímání agendy udržitelného rozvoje je známo jen málo.

1. Rozhovor

V rámci šetření místních akčních skupin, jsem hovořila, s panem Mgr. Davidem Záhorou, který pracuje v místních akčních skupinách na Kolínsku jako projektový manažer. Položila jsem mu těchto 9 otázek, na které mi zodpověděl.

1. Co je to MAS?
2. Postup vzniku místních akčních skupin?
3. Rozdělení/zaměření náplně práce?
4. Dotační systém/financování – kde se získávají peníze?
5. Jak spolupracujete s vesnickými a s městskými prostory?
6. Jak se podílíte v programu vzdělávání?
7. Jak se podílíte v turismu?
8. Splnění podmínek pro dotační program?
9. Na co všechno je možné dostat dotace?

Na začátku rozhovoru jsme si uvedli, co to jsou místní akční skupiny. To znamená, že se jedná o geograficky vymezené území dobrovolně sdružující obce, spolky, podnikatele a další zájmové subjekty za účelem lokálního rozvoje daného území. Jako další bod mě zajímalo, jaký byl postup při vzniku MAS. Zjistila jsem, že v okolních státech byla tato platforma již zavedená a Česká republika se inspirovala. Vyzvala významné aktéry v území (většinou se jednalo o starosty větších či významnějších obcí) a ti se pokusili sdružit výše zmíněné subjekty a organizace. V první vlně proběhla i systémová finanční podpora vzniku těchto skupin. Na základě těchto informací jsme se dostali k zaměření a náplni práce. V místních akčních skupinách je organizační struktura determinována právní formou. V rámci MAS se setkáváme nejvíce s obecně prospěšnými společnostmi (o.p.s) či zapsanými spolky (z.s.) – v každé MAS je nějaký výkonný orgán, exekutivní orgán, kontrolní a finanční orgán (komise).

Co se týká zaměstnanců – bývá pravidlem pozice „vedoucí kanceláře MAS“ který má pod sebou odborové projektové manažery (školství, kultura, zemědělství... atd) a dále pak administrativní aparát. Musela jsem se také zeptat, jak to funguje s dotačním systémem a kde se peníze získávají. Pan Záhora mi odpověděl, že v současné době jsou MAS financovány zejména dvěma způsoby. Jeden je permanentní členské příspěvky a druhý je vázán na programové období financování z EU nyní je to období 2021–2027 a to formou financování SCLLD strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Náš rozhovor pokračoval tím, že jsme se dostali ke vzdělávání. Jak se místní akční skupiny v této oblasti podílejí na vzdělávání. MAS jako taková bývá realizátorem či spolurealizátorem projektu typu MAPV (místní akční plán vzdělávání) který strategicky podporuje rozvoj školství v regionu. V minulosti MAS poskytovala i projektového manažera školám, který ji pomáhal k získání a následné administraci projektu typu „šablony“ z operačního programu věda, výzkum, vzdělávání. Dále systematicky podporuje rozvoj turismu, a to jak propagační činností (brožury, web, soc. sítě) tak budováním odpovídající infrastruktury (např. cyklostezky, rekonstrukce sakrálních stavení). V neposlední řadě mě zajímaly splněné podmínky pro dotační program. A je to tak že, MAS jako taková prostřednictvím SCLLD je kvaziprostředkujícím subjektem, jinak řečeno MAS si požádá o dotaci, kterou následně zprostředkovává svým členům a subjektům z vymezeného území. Podmínky přijatelnosti jsou velmi podobné podmínkám jednotlivých ministerstev, které implementují evropské fondy. Podmínky se tedy liší MAS od MAS a program od programu. Jako poslední jsem se zeptala na co všechno je možné dostat dotace? I na tuto otázku mi pan Záhora odpověděl, a to tak že, dotaci je možné z MAS dostat na činnosti a akce, které rámcově MAS vymezila ve své strategii (SCLLD). V této chvíli se jedná o operační programy OPZ+, OPTP, IROP, OP JAK, SZP, OPTAK. Dotaci je možné tedy získat v oblasti školství, zaměstnání, technické podpory, infrastruktury, zemědělství, kultury a nově i podnikatelské dotace (Rozhovor Mgr. David Záhora – projektový manažer MAS Zálabí, z.s., 2024).

2. Rozhovor

Stejný rozhovor jsem měla s panem Františkem Palkem, který zastupuje MAS Karlštejsko. Na začátku rozhovoru jsme si opět uvedli, co to jsou místní akční skupiny. MAS neboli Místní akční skupina, je nestátní nezisková organizace působící v konkrétním regionu jako agentura pro regionální rozvoj. Tvoří ji různé subjekty jako spolky, instituce, podnikatelské subjekty, občanské iniciativy a jednotlivci. Jejím hlavním cílem je podpora rozvoje daného území prostřednictvím implementace strategií a projektů, které jsou zaměřeny na různé oblasti.

Co se týče postup vzniku místních akčních skupin, se obvykle odehrává tak, že skupina vzniká za účelem koordinace a realizace rozvojových aktivit v regionu. Zpravidla se skládá z různých členů, kteří mají zájem na rozvoji daného území. Vznik MAS často souvisí s vyhlášením dotací nebo grantů určených pro regionální rozvoj, což může být motivací k organizování a spolupráci různých aktérů. Dalším bodem byla náplň práce MAS, která je rozdělena mezi různé části a subjekty, které jsou v rámci organizace aktivní. Obvykle se

rozlišuje mezi rozhodovací složkou a výkonnou složkou. Rozhodovací složku tvoří orgány jako valná hromada či správní rada, které se zabývají strategickými a organizačními záležitostmi. Výkonná složka, například Místní partnerství, se pak stará o konkrétní přípravu a realizaci projektů a dotačních výzev. Co se týče financování MAS, obvykle pochází z různých zdrojů. Nejčastěji jsou financovány z příspěvků partnerů, jako jsou obce a z dotací ministerstev nebo evropských fondů, které jsou určeny pro regionální rozvoj. Finanční prostředky jsou využívány k podpoře projektů a aktivit směřujících ke zlepšení života v daném regionu. MAS Karlštejsko spolupracuje jak s vesnickými, tak i s městskými prostory. Snaží se využívat dostupné prostory pro své aktivity a projekty, často ve spolupráci s místními samosprávami a dalšími organizacemi. To může zahrnovat využití veřejných budov, parků či kulturních zařízení pro pořádání akcí a programů. Dále jsme se dostali ke vzdělávání a turismu. V oblasti vzdělávání se MAS často angažuje prostřednictvím různých programů a projektů. Může se jednat o podporu školství, pořádání vzdělávacích akcí pro děti a mládež nebo investice do vzdělávacích materiálů a zařízení. Cílem je zlepšení kvality vzdělávání a podpora rozvoje potenciálu mladé generace. Ohledně turismu se MAS aktivně zapojuje do rozvoje v daném regionu. To může zahrnovat podporu projektů zaměřených na rozvoj turistické infrastruktury, propagaci regionálních atrakcí a akcí. Také podporu místních podnikatelů v oblasti cestovního ruchu. V posledních dvou bodech jsme se bavili o dotacích. To znamená, jaké musí splnit podmínky pro dotace a pan Palek mi odpověděl, že pro získání dotací a financování je nutné splnit určité podmínky, které jsou stanoveny poskytovatelem dotací. MAS se musí přihlásit do příslušného dotačního programu a dodržovat pravidla a směrnice stanovené pro daný grantový program. Po splnění podmínek může MAS získat finanční podporu na své aktivity a projekty. Dále jak je možné dotace získat. Dotace jsou poskytovány na různé účely, které jsou definovány v rámci dotačních programů. To může zahrnovat podporu veřejných institucí, rozvoj infrastruktury, podnikání, životní prostředí, sociální projekty a další aktivity přispívající k rozvoji daného regionu. MAS může žádat o dotace pro různé subjekty včetně samospráv, církví, spolků, podnikatelů a dalších (Rozhovor s panem Františkem Palkem – MAS Karlštejsko 2024).

Výsledek z prvního a druhého rozhovoru:

Úvod a definice MAS: V 1. rozhovoru je MAS definována jako geograficky vymezené území, které dobrovolně sdružuje různé subjekty za účelem lokálního rozvoje. V 2. rozhovoru je MAS popsána jako nestátní nezisková organizace působící v konkrétním regionu jako agentura pro regionální rozvoj.

Postup vzniku MAS: V 1. rozhovoru je zmíněno, že MAS vznikly z iniciativy významných aktérů v území, kteří sdružili různé subjekty a organizace. V 2. rozhovoru se mluví o vzniku MAS za účelem koordinace a realizace rozvojových aktivit, často spojených s vyhlášením dotací nebo grantů.

Financování MAS: V 1. rozhovoru je uvedeno, že MAS jsou financovány převážně členskými příspěvky a evropskými fondy prostřednictvím programu SCLLD. V 2. rozhovoru se

hovoří o financování z různých zdrojů, včetně příspěvků partnerů, ministerstev a evropských fondů.

Struktura a náplň práce MAS: V 1. rozhovoru je popisována organizační struktura MAS s různými typy orgánů a pracovních pozic. V 2. rozhovoru se zdůrazňuje rozdělení práce mezi rozhodovací a výkonnou složku MAS.

Aktivity MAS v oblasti vzdělávání a turismu: V 1. rozhovoru se mluví o podpoře rozvoje školství a turismu prostřednictvím konkrétních projektů a aktivit. V 2. rozhovoru jsou tyto aktivity rovněž zmíněny, ale není podrobněji specifikováno, jaké projekty a akce MAS realizuje v těchto oblastech.

Podmínky pro získání dotací: V 1. rozhovoru jsou podmínky pro získání dotací popsány jako velmi podobné podmínkám jednotlivých ministerstev, které implementují evropské fondy. V 2. rozhovoru je zdůrazněno, že MAS musí splnit určité podmínky stanovené poskytovatelem dotací a přihlásit se do příslušného dotačního programu.

Možnosti využití dotací: V 1. rozhovoru jsou uvedeny konkrétní oblasti, na které je možné získat dotace, jako je školství, zaměstnání, technická podpora atd. V 2. rozhovoru jsou zmíněny širší účely dotací, jako je podpora veřejných institucí, podnikání, životní prostředí atd.

Celkově lze říct, že oba rozhovory se zabývají podobnými tématy a popisují činnost MAS, ale mají odlišný důraz a mírně odlišný přístup k popisu struktury, financování a aktivit MAS.

4.1. Role aktérů v procesech udržitelného rozvoje na místní úrovni

K tématu uvádí Konečný et al. (2021) že zatímco Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zpracovala obecné územní principy implementace cíle udržitelného rozvoje (SDG) ze sociální perspektivy, v tomto článku se snažíme na příkladu České republiky (ČR) dokumentovat a analyzovat, jak se tyto principy projevují ve specifickém kontextu rozvoje venkova. Zaměřujeme se na regiony vymezené jako území s obcemi do 25 000 obyvatel, kde působí místní akční skupiny (NS MAS, 2021). Rozvoj těchto území ovlivňují instituce veřejné správy (státní správa obcí, demokraticky zvolená zastupitelstva) a jejich sdružení (např. Svaz měst a obcí), dále zde působí odborné instituce (zodpovědné za vodní hospodářství, ochranu přírody apod.), jejichž činnost podléhá příslušným ministerstvům. K zahájení procesů zdola na úrovni obcí a jejich venkovského zázemí byl pověřen nový aktér regionálního rozvoje – místní akční skupiny a jako politický nástroj mu byla poskytnuta metoda LEADER. Tato metoda chce zapojit partnery na místní úrovni, včetně občanské společnosti a místních hospodářských subjektů, do tvorby a realizace místních integrovaných strategií, které podporují rozvojové procesy a potenciálně vytvářejí podmínky pro přechod k udržitelnější budoucnosti v území a komunitě (Lošťák a Hudečková, 2010; Svobodová, 2015). Na tomto základě vznikají strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro jednotlivá území, na jejichž tvorbě a realizaci se podílejí místní aktéři koordinovaní MAS (Konečný et al. 2020). Koncept místních akčních skupin, které představují místní partnerství veřejného, soukromého a občanského sektoru a jejichž činnost vychází z přístupu LEADER, není pro Českou republiku ojedinělý – je široce uplatňován na úrovni EU (Konečný, 2019). Rozvojové

procesy však formují specifika jednotlivých zemí a v České republice jsou iniciativy zdola nahoru výrazně ovlivněny národními strategiemi, které poskytují vnější podněty pro exogenní rozvojové procesy.

4.2. Činnost MAS, jako celek

Podle Psyk-Piotrowska et al. (2013) je hlavním cílem místních akčních skupin, které jsou v souladu se zásadami LEADER, jak jsou uplatňovány v členských státech EU, a které byly vytvořeny v rámci tohoto přístupu, je provádět takové činnosti, které přispívají k vytváření a posilování lidského a sociálního kapitálu v místních komunitách a k aktivizaci členů místních komunit. Důležité je, že místní akční skupiny jsou subjekty, jejichž prostřednictvím jsou finanční prostředky poskytované z programů EU rozdělovány do partnerských oblastí za účelem rozvoje a zlepšení životních podmínek jejich obyvatel.

MAS mají širokou škálu činností, které jsou zaměřeny na podporu a rozvoj místních komunit a venkovských oblastí. Zde je přehled obecných aktivit, které MAS jako celek mohou provádět:

Vytváření Strategii Rozvoje: MAS vypracovávají strategie rozvoje pro své regiony. Tyto strategie identifikují klíčové oblasti potřebující podporu a definují projekty a aktivity pro dosažení cílů.

Podpora Malých Podniků: MAS mohou poskytovat finanční a poradenskou podporu pro malé podniky a podnikatele na venkově. To může zahrnovat investice do nových podnikatelských iniciativ, rozvoj infrastruktury a školení pro podnikatele. **Rozvoj Infrastruktury:** MAS mohou investovat do infrastruktury jako je doprava, energetika, vodní zdroje a technologie. Cílem je zlepšit životní podmínky a hospodářské podmínky v regionu.

Ochrana a Obnova Kulturního Dědictví: MAS mohou podporovat projekty spojené s ochranou a obnovou kulturního dědictví, jako jsou historické památky, tradice a kulturní akce.

Rozvoj Cestovního Ruchu: Podpora cestovního ruchu a turismu může být další důležitou činností MAS. To může zahrnovat propagaci turistických atrakcí, podporu ubytovacích zařízení a rozvoj turistických tras.

Školení a Vzdělávání: MAS mohou poskytovat školení a vzdělávání pro místní obyvatele. To může zahrnovat odborná školení, kurzy pro zlepšení dovedností a vzdělávací programy pro mládež.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání (MAP) je produktem spolupráce partnerů v území, stanovuje priority a jednotlivé kroky nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v území na základě místní potřeby a naléhavosti, lokálních přínosů a podloženosti reálnými daty a analýzami z území.

MAP je prioritně zaměřen na rozvoj kvalitního inkluzivního vzdělávání dětí a žáků. Zahrnuje oblasti včasné péče, předškolního a základního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání. Tomuto zaměření odpovídá území realizace i výběr partnerů pro realizaci MAP a zaměření sběru dat. Kulturou motivující k maximálnímu úspěchu každého žáka je potřeba rozvíjet i ve spolupráci škol s organizacemi poskytujícími neformální a zájmové

vzdělávání tak, aby se využil místní potenciál pro rozšíření příležitostí pro učení se žáků nebo pro sdílení a výměnu dobrých zkušeností mezi pedagogickými a dalšími pracovníky jednotlivých sektorů vzdělávání.

Hlavním přínosem realizace projektu ve výzvě MAP II je budování a rozvoj udržitelného systému komunikace mezi aktéry, kteří ovlivňují vzdělávání v území. Vzniklá partnerství napomáhají zkvalitňování vzdělávání zejména v místních mateřských a základních školách, ale také k řízenému rozvoji dalších služeb na podporu vzdělávání dětí a mládeže (MAP vzdělávání 2024).

Podpora Sociálních Iniciativ: MAS mohou podporovat sociální projekty, jako jsou zařízení pro péči o děti, starší občany nebo osoby s postižením.

Ochrana Přírody a Životního Prostředí: MAS mohou investovat do projektů na ochranu přírody, udržitelného zemědělství, obnovitelných zdrojů energie a dalších opatření pro ochranu životního prostředí.

Zlepšení Dostupnosti Kvalitních Služeb: MAS mohou pracovat na zlepšení dostupnosti zdravotní péče, školství, kultury a dalších důležitých služeb na venkově.

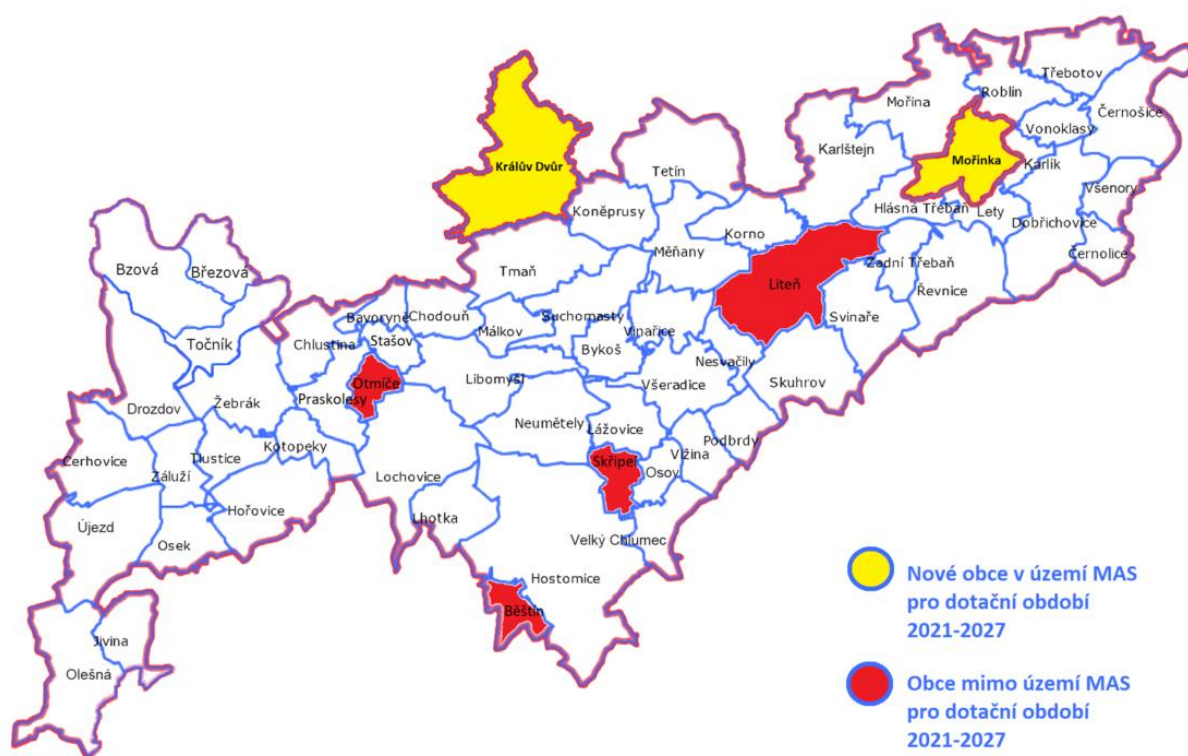
Zvýšení Místního Zapojení a Participace: MAS mohou uskutečňovat aktivity, které zvyšují úroveň zapojení místních obyvatel do rozhodovacích procesů, což zahrnuje konzultace, workshopy a veřejné setkání.

Celkově lze říct, že MAS hrají klíčovou roli v podpoře udržitelného rozvoje a zlepšení kvality života v místních komunitách. Jejich činnosti jsou navrženy tak, aby reflektovaly místní potřeby a přispívaly k udržitelnému rozvoji venkovských oblastí.

5. MAS Karlštejsko

MAS Karlštejsko působí a je lokalizováno jihozápadní a západní části Středočeského kraje, v území tří ORP, a to ORP Beroun, Černošice a Hořovice. Je součástí NUTS II Střední Čechy, Středočeského kraje a částí bývalých okresů Beroun a Praha-západ. Území MAS Karlštejsko je osídleno již od nepaměti. Jeho rozvoj byl v historii velmi ovlivněn procházející královskou cestou Via Carolina (Praha-Norimberk). Na tuto cestu byla vždy navázána hojná kupecká aktivita, díky které se mohla tato lokalita úspěšně rozvíjet. Tato vazba v území MAS Karlštejsko přetrvává dosud díky poloze dálnice D5. V dnešní době dálnice D5 obyvatelům území umožňuje dobré propojení s hlavním městem Prahou a městem Plzní.

MAS se rozkládá na území velkém 399,7 km². K 31. 12. 2019 žilo v území působnosti MAS Karlštejsko 65 085 obyvatel. Celková rozloha území činí 400,513 km². Na území se nachází 58 měst a obcí. Pouze 3 obce mají více než 5000 obyvatel – Černošice, Hořovice a Králův dvůr. Nad 500 obyvatel má 30 obcí, méně než 500 obyvatel má 28 obcí. Působnost obcí je znázorněna na Obrázku 1.

Obr. 1 Mapa územní působnosti MAS Karlštejsko, z.ú. pro dotační období 2021-2027

Zdroj: MAS Karlštejsko z. ú. 2021

Bavoryně, Březová, Bykoš, Bzová, Cerhovice, Černolice, Černošice, Dobřichovice, Drozdov, Hlásná Třebaň, Hořovice, Hostomice, Chlustina, Chodouň, Jivina, Karlík, Karlštejn, Králův Dvůr, Koněprusy, Korno, Kotopeky, Lážovice, Lety, Lhotka, Libomyšl, Lochovice,

Málkov, Měňany, Mořina, Mořinka, Nesvačily, Neumětely, Olešná, Osek, Osov, Podbrdy, Praskolesy, Roblín, Řevnice, Skuhrov, Stašov, Suchomasty, Svinaře, Tetín, Tlustice, Tmaň, Točnick, Třebotov, Újezd, Velký Chlumec, Vinařice, Vižina, Vonoklasy, Všenory, Všeradice, Zadní Třebaň, Záluží, Žebrák.

V regionu MAS Karlštejsko působí nejvíce ekonomických subjektů v terciárním sektoru. Největší zastoupení mají kategorie: ostatní podnikatelské činnosti, maloobchod kromě motorových vozidel; opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost a velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu. V rámci sekundárního sektoru má nejsilnější pozici Stavebnictví. Primární sektor je zastoupen nejméně, přičemž největší část tvoří Zemědělství, myslivost a související činnosti.

Na tomto území MAS se také nachází, významná průmyslová zóna Žebrák, která zaměstnává velký počet obyvatel z daného území. V zóně se nacházejí například tyto firmy: Charouz Kladno a. s., Smurfit Kappa Czech s. r. o., Mubea, spol s. r. o., Schwarzmüller, spol s. r. o., Valeo Výměníky Tepla s. r. o. (MAS Karlštejsko z. ú. 2021).

5.1. Založení

Základ pro vznik MAS byl položen vzájemnou komunikací aktérů při přípravě a tvorbě „Technicko-ekonomické studie Klastř cestovního ruchu Amerika“ v roce 2006. Aktivita MAS rovněž navazuje na vzájemné aktivity při tvorbě projektu Karlštejsko – Ideální krajina (1992 – 1994) a působení Nadace Ideální krajina v území MAS (1991 – 2010). Prioritním kritériem pro vznik MAS byla trvalá ochota partnerů ke komunikaci a vzájemné spolupráci, když různorodost zaměření členů MAS jde přes sféru občanskou, podnikatelskou, neziskovou a municipální až do státní správy.

MAS Karlštejsko o. s., dnes ústav, byl ustaven principem „bottom-up“ (zdola-nahoru), na základě dobrovolnosti, partnerství a ochoty řešení společných problémů. Ustavující valná hromada MAS proběhla dne 20. 12. 2007. Zde byla schválena právní forma – Občanské sdružení, byly schváleny stanovy a učiněny první kroky k registraci na ministerstvu vnitra České republiky (MV ČR). Registrace byla provedena dne 8. 1. 2008 a následně bylo zvoleno představenstvo a dozorčí rada. Od svého vzniku je MAS Karlštejsko organizací plně otevřenou vstupu, partnerství a členství široké veřejnosti. Dokladem správné volby je zvyšující se členská základna aktivních členů MAS (Rozhovor s panem Františkem Palkem – MAS Karlštejsko 2024).

5.2. Popis území (cestovní ruch)

Na území MAS Karlštejsko se nachází oblast Českého krasu, která je bohatá především na vápenec. Mnohé z vytěžených lomů jsou dnes využívány rekreačně, případně se staly novými, státem chráněnými biotopy. V současnosti jsou na daném území 3 subjekty

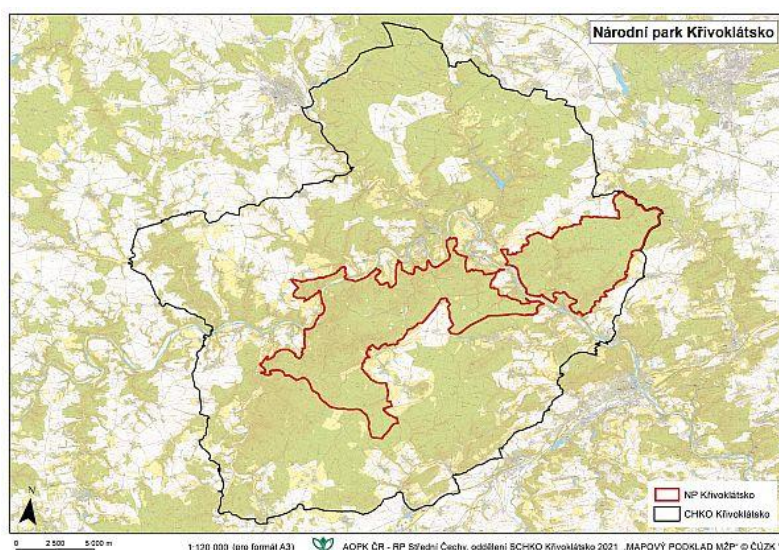
zabývající se těžbou a dobývání nerostů (lom Mořina, velkolom Čertovy schody a Lasselsberger) (MAS Karlštejsko z. ú. 2021).

V oblasti MAS Karlštejsko se po jihozápadním okraji Prahy táhne pásmo Brd s nejvyššími vrcholy Tok (865 m) a Praha (863 m).

Území MAS je oblastí s bohatou historií. Nalézají se zde řada kulturních a historických památek. Mezi dominantu patří památka hradu Karlštejn, který byl vybudován roku 1348. Dále také velmi známé Hořovice (nový zámek) – vybudovaný v roce 1709. Proslulá je Sluneční brána do zámeckého parku, kde se nachází sochařská výzdoba z dílny Matyáše Bernarda Brauna z doby kolem roku 1735.

Na území MAS se nachází také turisticky velmi atraktivní Chráněná krajinná oblast Český kras. Její součástí jsou Koněpruské jeskyně, které jsou přístupné veřejnosti od roku 1959. Okrajově do území zasahuje také Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko, kde je navrhován národní park v centrální části CHKO Křivoklátsko. NP a CHKO jsou znázorněny na Obrázku 2. Je to území s typickým reliéfem a geologickou stavbou, s výskytem přirozených listnatých lesů a převahou lesních ekosystémů člověkem málo pozměněných. Zahrnuje také kaňon řeky Berounky, skály a suťoviska, stepi i neprostupná, hluboce zařízlá údolí. Dosavadní ochrana přírodních lesních ekosystémů se koncentruje na území národních přírodních rezervací Týřov, Velká Pleš a Vůznice a na ně navazující I. zóny CHKO Křivoklátsko. Předmětem ochrany NP Křivoklátsko budou přírodní ekosystémy vázané na svahy, vrcholové plošiny a boční údolí navazující na řeku Berounku, včetně unikátních skalních výchozů. Hranice parku je navrhovaná tak, aby zahrnovala především pozemky ve vlastnictví státu. Národní park se v maximální možné míře vyhýbá zastavěným územím sídel či větším zemědělsky obhospodařovaným plochám. V národním parku by leželo zastavěné území jen obce Karlova Ves. Celková rozloha navrhovaného NP Křivoklátsko je 117 km² (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 2024).

Území MAS leží v povodí řeky Berounky, patřící do pomoří Severního moře. Do Berounky se vlévají všechny vodní toky, které protékají územím nebo je ovlivňují, z významných je to především řeka Litavka, potoky Červený, Chumava, Loděnice, Radotínský, Svinašský, Suchomastský.

Obr. 2 Mapa NP Křivoklátsko

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR 2021

5.3. Rozvoj vzdělání

V působnosti MAS Karlštejsko je bohužel nedostatečná kapacita škol, špatný technický stav škol či nedostatečné vybavení odborných učeben. Nárůst žáků stále přibývá, jelikož se do regionu stěhují rodiče s dětmi, ať už z Prahy či jiných větších měst. V mnoha obcích škola vůbec není a rodiče s dětmi jsou odkázáni na dojíždění do jiných obcí a měst, kde je kapacita v mnoha případech velký problém. Některé školy mají nevyhovující technický stav a chybí zde i kapacity pro technickou údržbu budov. Velká podpora by měla směřovat nejen na budování nových školních budov, ale i do oprav těch stávajících. Podporovat by se měla i výstavba sportovišť v rámci škol ale i jiných prostor pro mimoškolní aktivity dětí, které tak mohou trávit více času na čerstvém vzduchu (MAS Karlštejsko z. ú. 2021).

5.4. Doprava

Doprava v území v působnosti MAS Karlštejsko je velký problém. V některých oblastech je hustota automobilové dopravy na hranici únosnosti. Problémem je zvyšující se hustota obyvatel, která má za následek velký nárůst automobilů. K hustotě dopravy nepřispívá ani turistická atraktivnost historických a přírodních památek, jako je např. Koněpruské jeskyně, hrad Karlštejn, Velká a malá Amerika, Svatý Jan pod Skalou, aj.

Z důvodu bezpečnosti je důležité výstavba chodníků, bezpečné autobusové zastávky, zvýšit kapacitu parkovacích míst. Dále je potřeba výstavba dalších cyklostezek, oddělující cyklisty od automobilového provozu. Příkladem alarmující potřeby cyklostezky je úsek Hlásná Třebaň – Karlštejn – Srbsko, kde je hustota automobilové dopravy a cyklistů velmi vysoká. S budováním cyklostezek souvisí i rozvoj elektrokol. Tím se pak uleví automobilové dopravě a nebude potřeba rozsáhlé výstavby parkovišť. Rozvoj elektromobility přináší příležitost pro podnikatele ať už je to občerstvení, půjčovny kol nebo také nabíjecí stanice. Potřeba zajištění kvality a bezpečnosti dopravy se týká celého území MAS Karlštejsko (MAS Karlštejsko z. ú. 2021).

5.5. Kvalitní život v obcích

Jednou z priorit kvalitního života je výsadba a údržba veřejné zeleně v obcích a městech. Veřejná zeleň přispívá k příjemnému životu i ke zlepšování životního prostředí. Proto by obce a města měla investovat také dejme tomu do přírody. Ať už je to budování nových navesí, parků, odpočinkových zón, dětská hřiště v parku či zelené střechy.

Další prioritou neboli spíše výhodou je, v každé obci alespoň menší obchod s potravinami. Obchod v dnešní době ocení opravdu každý. Pokud se v obci obchod nenachází je velmi dobrý zřídit dovoz potravin ať už je to „Košík, Rohlík“.

Kvalitní život obcí přispěje ke spokojenému životu občanů a také příjemné pracovní prostředí zaměstnancům (MAS Karlštejsko z. ú. 2021).

5.6. Kulturní činnost a sportovní zázemí

Kulturní činnost v obcích je nedílnou součástí spokojeného a plnohodnotného života občanů. Většina lidí potřebuje aktivní odpočinek s možností socializace, získávání nových přátel a komunikace s těmi současnými. V mnoha obcích chybí prostory pro spolkové akce, večírky nebo jsou provozovny již v nevyhovujícím stavu. Sportovní zázemí na vesnicích může být velmi důležité pro místní komunitu. Zlepšuje fyzickou kondici obyvatel, podporuje sociální interakce a může přispět k celkovému rozvoji obce. Sportovní zázemí, které by mohlo být užitečné ve vesnickém prostředí je například fotbalové hřiště, cyklostezky, atletická dráha, dětská hřiště, venkovní posilovna, stolní tenisové stoly atd. Při plánování sportovního zázemí je důležité brát v úvahu potřeby a zájmy místní komunity. Spolupráce s obyvateli při rozhodování o tom, jaká zařízení budou postavena, může zlepšit využití těchto zařízení a posílit pouto mezi obcí a sportovními aktivitami (Rozhovor s panem Františkem Palkem – MAS Karlštejnsko 2024).

Rozvoj regionu

5.7. Hlavní činnosti pro naplňování cílů MAS Karlštejsko, z. ú.

- Aktivní příprava a zajištění realizace projektů v programech Leader ČR, Leader+, ROP a dalších (PHARE, EAFRD aj.), podle stanovených kritérií a podmínek pro jednotlivé programy
- Podpora inovací a zvýšení konkurenceschopnosti
- Rozvojové aktivity, marketing, tvorba produktů cestovního ruchu a iniciace investic v oblasti cestovního ruchu, dopravy, rozvoje služeb a vzdělávání lidských zdrojů
- Aktivní spolupráce se Středočeským krajem, orgány státní správy, orgány samospráv obcí, měst a kraje, především při rozhodovacích procesech umožňujících naplnění cílů sdružení v dotčeném území
- Aktivní partnerská spolupráce jednotlivých členů sdružení a spolupráce sdružení s dalšími osobami a subjekty v rámci ČR a EU na podkladě partnerských vztahů
- Aktivní účast v procesech získání dotačních a grantových titulů pro podporu a realizaci projektů v dotčeném území
- Aktivní spolupráce a působení v oblasti absorpční kapacity, vzdělávání, lidských zdrojů a strukturální změny pracovního trhu v dotčeném území
- Aktivní spolupráce a působení v oblasti péče o krajinu, ochrany přírody a krajiny (MAS Karlštejsko 2024)

V Tabulce 1 je seznam přijatých žádostí o dotaci v rámci – Fiche (opatření Programového rámce) 8 Rozvoj venkovských oblastí

Tabulka 1 - Seznam přijatých žádostí o dotaci v rámci 5. výzvy MAS

Typ žadatele	Místo realizace projektu	Název projektu	Stručný popis
Obec	Vížina	Pořízení vybavení k pořádání kulturních, sportovních a společenských akcí v obci Vižina	Pořízení zařízení pro celoroční podporu společenského života v obci – stoly, lavice, venkovní topidlo, projektor a projekční plátno.
Spolek	Černošice	Obnova jevištního osvětlení - Club Kino Černošice	Pořízení techniky pro snížení energetické náročnosti – jevištní osvětlení.
Obec	Olešná	Podpora kulturní činnosti v obci Olešná	Pořízení zařízení pro celoroční podporu společenského života v obci – stoly, lavice, stan, elektrocentrála.
Obec	Svinaře	Podpora setkávání občanů Svinaře	Pořízení zařízení pro celoroční podporu společenského života v obci – stoly, lavice, stan, elektrocentrála a venkovní topidlo.
Obec	Suchomasty	Rekonstrukce zvonice Borek	Obnova kulturní památky – celková rekonstrukce zvonice.
Obec	Řevnice	Kulturní a vzdělávací komunitní centrum SKLAD_13 OPENBOOK, objekt malé čítárny a hygienické zázemí	Podpora čtenářské gramotnosti se zaměřením na Chytrý venkov – pořízení stavebních kontejnerů pro vybudování bezkontaktní knihovny včetně zázemí.

Zdroj: MAS Karlštejsko 2022

Zrealizované projekty

Jak vzniká projekt jsem se byla zeptat pana Františka Palka v MAS Karlštejsko. Nejprve se začíná tím že, žadatel má nějaký projekt, většinou investičního charakteru. Poté vyhledá vyhlášenou dotační výzvu, která se týká tohoto projektu. Zjistí si specifika výzvy, jako je výše dotace, požadovaná spoluúčast, oprávnění žadatelé, způsobilé výdaje, povinné přílohy atd. Přes dotační systém vytvoří a podá žádost o dotaci. Rozhodovací orgány, u MAS je to nejprve

hodnotící komise, pak výběrová komise a následně rozhodovací orgán, stanoví, které žádosti o dotaci budou podpořeny. Podpoření žadatelé jsou pak kontrolováni daným ministerstvem, pod které dotační výzvy spadá. Následně dojde k právnímu aktu – podpisu Dohody o poskytnutí dotace. Žadatel na základě podmínek dohody realizuje projekt. Po realizaci projektu žadatel vyplní žádost o platbu, včetně všech příloh. Proběhne kontrola podkladů ze strany MAS a ministerstva. Konečnou fází je proplacení finančních prostředků a následná udržitelnost projektu. (Rozhovor s panem Františkem Palkem – MAS Karlštejsko 2024).

5.8. Projekt - kulturní a vzdělávací komunitní centrum

Projekt byl realizován na území města Řevnice, které leží v okrese Praha – západ na obou březích řeky Berounky. Město Řevnice představuje ideální výchozí bod pro turistické či cyklo výlety, a to díky blízkému a pohodlnému vstupu do lesů brdských Hřebenů. Proto bývá město nazýváno branou Brd.

Konkrétním místem realizace projektu je areál v ulici Pod lipami parc. č. 3188, k.ú. Řevnice, 252 30 Řevnice. Bude se jednat o multifunkční prostor a komunitní centrum s kanceláří pečovatelské služby poskytující základní sociální poradenství.

Realizace Kulturního a vzdělávacího komunitního centra přinesla užitek nejen všem současným, ale i potenciálním osobám, které navštěvovaly budovu Kulturního a vzdělávacího komunitního centra. Jednotlivé cílové skupiny se z pohledu způsobu užívání výsledku projektu navzájem prolínaly. V obecné rovině lze konstatovat, že hlavní cílovou skupinou projektu byli dosavadní klienti a osoby, jejichž schopnost sebeobslužných procesů se věkem nebo nepříznivým zdravotním stavem zhoršovala. Poskytovatel hodlal poskytovat i službu poradenství a pomoci osobám, které byly nebo se dostaly do stavu sociální nouze. S kvalitou života obyvatel souviselo i společenské vyžití a možnost navázání sociálních kontaktů, které měly tyto skupiny omezené.

Pro dosažení cílů byla v zařízení poskytována kombinace komunitních a veřejných služeb. Projekt počítal s poskytováním základního sociálního poradenství. Sociální služba v ambulantní a terénní formě se zaměřením na řešení nepříznivé sociální situace a sociálního začleňování byla poskytována, jak v sídle pečovatelské služby Řevnice, tak příjem nových klientů do evidence pro poskytnutí sociální služby a následná práce s klienty probíhala v nově vybudovaném komunitním centru. Prostorové vybavení komunitního centra umožňovalo vzájemné kontakty mezi příslušníky cílové skupiny a jejich kontakty s profesionály v sociální oblasti. Komunitní centrum vytvořilo prostor pro řešení krizových situací jednotlivců, jako první kontakt pro navázání dalších sociálních a jiných služeb.

Zdůvodnění potřebnosti staveb, nebo nákupu nemovitosti byla přístavba kanceláře, stavba komunitního stánku a sanitárního zařízení navržena tak, aby umožnila celoroční provoz. Provoz komunitního stánku byl rozdělen na vnitřní (výroba a příprava a mytí nádobí) a vnější pro odbyt, tak aby komunita, tak poskytovatel sociální služby mohl při svých aktivitách zajistit výdej občerstvení, případně stravy klientům. Hygienické zázemí pro zaměstnance bylo umístěno v objektu kanceláře a hygienické zázemí pro komunitu a klienty

sociální služby bylo v objektu sanitárního zařízení. Toto hygienické zázemí bylo nedílnou potřebou komunitního centra jako celku.

Na základě tohoto projektu a veškerých informací pro zrealizování jsem podala žádost o dotaci a následné výběrové řízení. Tento projekt byl vyčíslen na necelé 4 mil. korun, které zajistilo město Řevnice. Nyní je projekt dokončen a funguje (Osobní rozhovor s panem Františkem Palkem – MAS Karlštejsko 2024).

5.9. Rekonstrukce zvonice Borek

Projekt řešil rekonstrukci zvonice Borek. Jednalo se o objekt původně dřevěné barokní zvoničky, která byla postavena pravděpodobně počátkem 17. století a v roce 1868 přestavěna na kamennou. Zvonice byla osazena dvěma zvony. První z nich byl v rámci rekvizice zvonů za druhé světové války zničen. Zvonice dlouhodobě nebyla využívána, a především střecha a omítky byly v havarijním stavu. Objekt byl ve vlastnictví Obce Suchomasty, jejímž záměrem bylo zrekonstruovat zvoničku, aby mohla být navštěvovaná a využívaná, zvláště když se jedná o kulturní památku, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 30738/2-382.

Celková doba rekonstrukce byla 1 rok. Financování tohoto projektu bylo z vlastních zdrojů obce. Vedení obce disponovalo dostatečnými znalostmi a zkušenostmi pro úspěšnou realizaci celého projektu, a to organizačními i administrativními. Všechny investiční akce byly řešeny specializovanými firmami vybranými na základě veřejného výběrového řízení.

Projekt byl v souladu s příslušnou strategií místního rozvoje a jeho realizací došlo k naplnění priority, kterou bylo posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech. Obec měla zkušenosti s realizací podobných projektů, v minulosti bylo realizováno několik projektů i poměrně velkého rozsahu, kterými došlo k podpoře základních služeb a obnově venkovského prostoru. Vedení obce realizovalo projekty tak, aby na sebe navazovaly a byly tak efektivní (Osobní rozhovor s panem Františkem Palkem – MAS Karlštejsko 2024).

5.10. Swot analýza – MAS Karlštejsko

Níže rozepisují Swot analýzu do tabulky s pomocí použití informací z SCLLD-Via-Carolina-MAS-Karlštejsko.

<p><i>Pomocné</i> Dosažené cíle</p>	<p><i>Škodlivé</i> Dosažené cíle</p>
<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj venkova v dotčeném území - Rozvoj cestovního ruchu v dotčeném území díky umístění mezi dvěma umístění CHKO - Rozvoj vzdělání, kulturního a společenského života v dotčeném území, díky možnostem středoškolského vzdělávání na území MAS a blízkostí vysokoškolského vzdělávání v Praze a Plzni - Rozvoj ekonomického prostředí, inovací a konkurenceschopnosti v dotčeném území díky blízkosti hlavního města - Ochrana přírody a krajiny v dotčeném území - Propagace Karlštejska jako přírodní, turistické, kulturní a společenské identity 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Málo zaměstnanců v této oblasti - Nedostatečná informovanost obyvatel o místních akčních skupinách - Nedostatek zázemí pro spolkovou a zájmovou činnost. (klubovny, společné prostory) - Nedobudovaná kanalizační síť v některých obcích - Špatný stav u většiny komunikací III. třídy a místních komunikací, a jejich bezpečnosti
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Změna využití orné půdy v CHKO Český kras – pastviny a trvalé zalesnění - Vybudování nových páteřních cyklostezek - Realizace pozemkových úprav a protierozních opatření 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nadměrná výstavba a prudký nárůst obyvatelstva - Nárůst dopravy na silnicích nižších tříd - Nedostatek finančních prostředků na opravu a údržbu památek - Zvyšující se administrativa pro realizaci rozvojových projektů

6. Diskuse

Názory na činnost Místních akčních skupin mohou být různorodé a závisí na konkrétních zkušenostech, perspektivách a očekáváních jednotlivých osob a organizací. Zde jsou některé možné názory:

Pozitivní názory:

Někteří vidí MAS jako efektivní platformu pro podporu regionálního rozvoje, která sjednocuje různé subjekty a umožňuje jim spolupracovat na společných projektech a strategiích. Oceňují lokální angažovanost MAS a vidí jejich zapojení do konkrétních lokálních komunit a podporu projektů odpovídajících specifickým potřebám daného regionu. Zlepšení kvality života obyvatel daného regionu je vnímáno jako přínos, který MAS může přinést prostřednictvím investic do infrastruktury, podpory podnikání, ochrany životního prostředí a dalších oblastí.

Kritické názory:

Nedostatek transparentnosti v rozhodovacím procesu MAS a nejasnosti ohledně alokace finančních prostředků může být kritizován. Vyjádření obav z možného zneužití zdrojů nebo upřednostňování určitých zájmů jsou v této souvislosti častá. Někteří mohou tvrdit, že některé projekty realizované MAS nejsou dostatečně účinné nebo nemají dlouhodobý dopad na rozvoj daného regionu. Mohou se domnívat, že je třeba zlepšit hodnocení a monitorování projektů. Omezené zapojení veřejnosti v procesu rozhodování MAS a nedostatečná komunikace s občany mohou být dalšími kritikami, které se objevují. Navrhování zvýšení transparentnosti a participace veřejnosti je častou reakcí na tyto názory.

Perspektivy na budoucnost:

Potenciál pro další rozvoj a posílení role v regionálním rozvoji je viděn některými v MAS. Mohou navrhnout opatření pro zvýšení transparentnosti, efektivity a zapojení veřejnosti s cílem maximalizovat přínosy MAS. Adaptace na nové výzvy, jako je změna klimatu, demografické změny nebo technologické inovace, je další oblast, na kterou je třeba zaměřit pozornost. Navrhování nových strategií a projektů, které budou reagovat na aktuální potřeby a trendy v regionu, může být klíčové pro úspěšné přizpůsobení se novým výzvám.

Doporučení pro MAS:

MAS by měly aktivně pracovat na zlepšení transparentnosti svých rozhodovacích procesů a alokace finančních prostředků. To zahrnuje pravidelné informování veřejnosti o svých činnostech a rozhodnutích.

Je důležité, aby MAS aktivně zapojovaly veřejnost do procesu rozhodování a plánování. To lze dosáhnout prostřednictvím konzultací, veřejných setkání a zapojení do tvorby strategií a projektů. V dalším bodě si myslím, že by MAS měly provádět pravidelné hodnocení a monitorování svých projektů, aby zajistily jejich účinnost a dosažení stanovených cílů. To

pomůže identifikovat úspěchy a případné nedostatky, které je třeba adresovat. Měly by být schopny flexibilně reagovat na nové výzvy a změny v regionu, jako je změna klimatu, technologický vývoj nebo demografické změny. To zahrnuje vyvíjení nových strategií a projektů, které budou odpovídat aktuálním potřebám a trendům. Dále je také důležité, aby MAS aktivně spolupracovaly s ostatními subjekty v regionu, včetně obcí, podniků, neziskových organizací a dalších zainteresovaných stran. Tato spolupráce může posílit efektivitu a dosah projektů MAS. V posledním bodě si myslím, že by bylo dobré efektivně komunikovat své aktivity a úspěchy, jak s veřejností, tak s potenciálními partnery a financujícími institucemi. To pomůže získat podporu a prostředky pro realizaci dalších projektů a aktivit.

7. Závěr

V závěru této bakalářské práce lze konstatovat, že místní akční skupiny hrají klíčovou roli v procesech udržitelného rozvoje na místní úrovni. Literární rešerše potvrdila, že koncept Chytrého venkova a Strategického zemědělského plánu jsou důležitými nástroji pro podporu venkovského rozvoje. Historie MAS ukázala, že vznikly jako odpověď na potřeby místních komunit a jejich důležitost dále roste v souvislosti s posilováním role občanské společnosti.

Práce byla zaměřena zejména na MAS Karlštejsko, které představuje významný příklad úspěšného využití této platformy k podpoře venkovského rozvoje. Založení MAS Karlštejsko a jejich činnost v oblastech jako cestovní ruch, vzdělání, doprava, kvalita života v obcích, kulturní činnost a sportovní zázemí ilustruje široký rozsah aktivit, které MAS mohou realizovat pro prospěch místních komunit.

Dokončené projekty MAS Karlštejsko, jako je kulturní a vzdělávací komunitní centrum a rekonstrukce zvonice v Borku, jsou příklady úspěšných iniciativ, které přispívají k posílení sociální soudržnosti a zlepšení životního prostředí v regionu.

Swot analýza MAS Karlštejsko identifikuje jako jednu z nejsilnějších stránek rozvoj vzdělání, kulturního a společenského života v dotčeném území, díky možnostem středoškolského vzdělávání na území MAS a blízkostí vysokoškolského vzdělávání v Praze a Plzni. Nedílnou příležitostí je možnost využití orné půdy na trvale zatravněné plochy. Jako slabou stránku vnímám nedostatečnou informovanost obyvatel o místních akčních skupinách. Dále vnímáme hrozby jako je například nedostatek finančních prostředků na opravu a údržbu památek. Důležité je, že MAS Karlštejsko využívají své silné stránky k maximalizaci přínosů pro místní komunity a aktivně pracují na řešení identifikovaných výzev.

Celkově lze konstatovat, že MAS Karlštejsko úspěšně naplňují svou roli, v podpoře udržitelného venkovského rozvoje a představují inspirativní model pro další regiony. Jejich práce přispívá k posilování venkovských komunit, udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji a zlepšení kvality života obyvatel venkovských oblastí.

Literatura

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 2024. NP Křivoklátsko. Available from <https://nature.cz/np-krivoklatsko>. (accessed February 2024).

Bosworth G, Whalley J, Fuzi A, Merrell I, Chapman P 2023. Rural co-working: New network spaces and new opportunities for a smart countryside. *Journal of Rural Studies*. **97**: 550-559.

Data pro Místní akční skupiny. 2023. Český Statistický Úřad Available from https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas. (accessed April 2024).

Delin M, 2021. The role of farmers in Local Action Groups: The case of the national network of the Local Action Groups in the Czech Republic. *Lidské zdroje v zemědělství a na venkově*. **9**: 10.

Dlouhá J, Vávra J, Pospíšilová M, 2022. Role of Actors in the Processes of Sustainable Development at Local Level—Experiences From the Czech Republic. Online. *Frontiers in Sustainability*.**3**.

Fojtíková L, Lebieczik M. 2008. Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku, C.H. Beck, Praha, 179.

Glenna L. 1996. Rationality, habitus, and agricultural landscapes: ethnographic case studies in landscape sociology. *Agriculture and Human Values*, **13**: 21-38.

Hoffmann R, Hoffmannová N 2018. Program Leader jako impuls pro nové projekty ve venkovských oblastech. **37**: 141 – 150

Knierim A, Labarthe P, Laurent C, Prager K, Kania J, Madureira L, 2017. Pluralism of agricultural advisory service providers - Facts and insights from Europe. *Journal of Rural Studies* **55**: 45-58.

Konečný O, 2019, The leader approach across the European Union: One method of rural development, many forms of implementation. *European countryside*, **11**. 1-16.

Konečný O, et al. 2021. Area-based approaches are losing the essence of local targeting: LEADER/CLLD in the Czech Republic. *European Planning Studies*, , **29**. 619-636.

Konečný O; Binek, J; Svobodová H. 2020, The rise and limits of local governance: LEADER/community-led local development in the Czech Republic. *Contemporary trends in local governance: Reform, cooperation and citizen participation*, 173-193.

Lošťák M, Hudečková H, 2010. Preliminary impacts of LEADER+ approach in the Czech Republic. *Agricultural Economics Czech*, **56**: 249-265.

Lošťák M, Hudečková H, 2010. Preliminary impacts of the LEADER+ approach in the Czech Republic. *Zemědělské časopisy CAAS s otevřeným přístupem*. **6**: 17.

Machálek E, Pělucha M, et al. 2008. České zemědělství v podmínkách reformy SZP EU a nástroje k její realizaci: přímé platby a cross-compliance, zvyšování konkurenceschopnosti (Program rozvoje venkova, VaV), IREAS, Praha, 82.

MAP vzdělávání. 2024. Místní akční plán rozvoje vzdělávání Available from <https://www.mapvzdelavani.cz/>. (accessed February 2024).

MAS Karlštejsko 12. 2. 2024. osobní rozhovor s Františkem Palkem

MAS Karlštejsko z.ú. 2021. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje „Via Carolina“. Available from [Strategie 21 křivoklátsko.pdf](#) (accessed January 2024).

MAS Karlštejsko. 2024. Rozvoj regionu. Available from <https://karlstejskomas.cz/sluzby/projektovy-management/> (accessed January 2024).

MAS Zálabí, z.s. 29. 1.2024. osobní rozhovor s Mgr. Davidem Záhorou

Ministerstvo zemědělství. 2017. Chytrý venkov. Available from <https://eagri.cz/public/portal/mze/venkov/prioritni-temata-site/chytry-venkov> (accessed April 2024).

Ministerstvo zemědělství. 2012. Hodnocení místních akčních skupin Available from <https://eagri.cz/public/portal/mze/vyhledavani?query=historie+m%3%adstn%3%adch+ak%4%8dn%3%adch+skupin&segment=s=&sort=&offset=10>. (accessed February 2024).

Ministerstvo zemědělství. 2022. Strategicky-plan-szp-na-obdobi-2023-2027. Available from https://eagri.cz/public/portal/-q305569---SmWIAEpX/strategicky-plan-szp-na-obdobi-2023-2027?_linka=a425799. (accessed March 2024).

Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. 2015. Metoda LEADER. Available from https://www.nsmascr.cz/evt_file.php?file=3365. (accessed April 2024).

Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. 2024. Co jsou MAS. Available from <https://www.nsmascr.cz/o-nas/co-jsou-mas/> (accessed February 2024).

Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. Available from <https://www.nsmascr.cz/>. (accessed February 2024).

Pe'er G, Finn Ja, Díaz M, Concepción ED, Birkenstock M, 2022 How can the European Common Agricultural Policy help halt biodiversity loss? Recommendations by over 300 experts. (Conservation Letters) **15**.

Pelcl P, et al. 2008. Financování rozvoje venkova: Centrum pro komunitní práci, Plzeň, 59.

Pělucha M, et al. 2006. Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU, IREAS, Institut pro strukturální politiku, Praha, 162.

Psyk-Piotrowska E, Kretek-Kamińska A, 2013. The role of Local Action Groups in the formation of human, social and economic capital of rural areas. (Wieś i Rolnictwo / Village and Agriculture). **161**:45-61.

Rozvoj Venkova. n.d. Evropská komise. Available from https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_cs#iniciativa-spole%C4%8Denstv%C3%AD-pro-rozvoj-venkova-leader. (accessed February 2024).

Semian M, Nováček A, 2017. The reinterpretation of histories in identities of newly established regions: The case of Local Action Groups in Czechia. (*Hungarian Geographical Bulletin*) **66**: 307-319.

Szilagyi AC, OLAR A, 2023. Engaging rural communities: The uses of online communication tools in Local Action Groups' activity. (*Styles of Communication*) **15**:119-142.

Šafářová B, Škrabal I, 2008. Mikroregiony a místní akční skupiny. Available from <https://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>. (accessed April 2024).

The Strategic Plan for Agricultural Education. A National Mobilization Plan for Revolutionary Change in Agricultural Education. 1990. Available from <https://eds-p-ebscohost-com.infozdroje.czu.cz/eds/detail/detail?vid=4&sid=665db3d8-9c6c-4945-a6c7-a8d6396f4ad8%40redis&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1lZHMtbGl2ZQ%3d%3d#AN=ED326677&db=eric>. (accessed March 2024).

Vávra J, Dlouhá J, Pospíšilová M, Pělucha M, Šindelářová I, et. al. 2022. Local Action Groups and Sustainable Development Agenda: Case Study of Regional Perspectives From Czechia. (*Frontiers in Sustainability*). **3**.

Vlková M, 2020. Studie proveditelnosti Kulturní a vzdělávací komunitní centrum SKLAD 13. PDF.

Moseley, Malcolm J., 2003. Rural development: principles and practice / Malcolm J. Moseley. London.

Husák J, Hudecková H, 2017. Conditions for Development of Rural Community Education in the Czech Republic. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*. **10**: 64-70

Oecd, 2023. Public Governance Reviews: Czech Republic Available from <https://doi.org/10.1787/41fd9e5c-en>.

Kucerova E, 2018.. Social inclusion in the context of Czech rural development policy. *Agricultural Economics (AGRICECON)*. **64**: 412-422. Available from <https://doi.org/10.17221/160/2016-AGRICECON>.

Seznam použitých zkratk a symbolů

EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU – Evropská unie
Fiche – opatření Programového rámce
CHKO – Chráněná krajinná oblast
III. třída – Třetí třída (kvalita silnic)
IROP – Integrovaný regionální operační program
MAS – Místní Akční Skupina
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky
NP – Národní park
NS MAS – Národní síť místních akčních skupin
NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek
NUTS II – Nomenklatura územních statistických jednotek úrovně 2
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP JAK – Operační program Jan Amos Komenský
OPTAK – Operační program Technická pomoc a konkurenceschopnost
OPTP – Operační program Technická pomoc
OPZ+ - Operační program Zaměstnanost
ORP – Obce s rozšířenou působností
SCLLD – Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SDG – Cíle udržitelného rozvoje
SZP – Společná zemědělská politika
VLM – Liga Obcí